

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष ३, अंक ३०]

मंगळवार, मे ३०, २०१७/ज्येष्ठ ९, शके १९३९

[पृष्ठे ५, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक ५७

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक ८.— मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अध्यादेश.	पृष्ठे १-५
--	------------

नगरविकास विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,

दिनांक ३० मे २०१७.

MAHARASHTRA ORDINANCE No. VIII OF 2017.

AN ORDINANCE

FURTHER TO AMEND THE MUMBAI MUNICIPAL CORPORATION ACT, MAHARASHTRA MUNICIPAL CORPORATIONS ACT AND THE MAHARASHTRA MUNICIPAL COUNCILS, NAGAR PANCHAYATS AND INDUSTRIAL TOWNSHIPS ACT, 1965.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक ८.

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अध्यादेश.

२०१७ चा **ज्याअर्थी**, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी मुंबई महानगरपालिका, महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, महा नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) अध्यादेश, २०१७ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “उक्त अध्यादेश” असा करण्यात आला आहे), हा दिनांक २ फेब्रुवारी २०१७ रोजी प्रख्यापित केला होता ;

आणि ज्याअर्थी, दिनांक ६ मार्च २०१७ रोजी राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन पुन्हा सुरू झाल्यावर, उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करण्यासाठी मुंबई महानगरपालिका, महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) विधेयक, २०१७ (सन २०१७ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४), हे महाराष्ट्र विधानसभेने दिनांक १६ मार्च २०१७ रोजी संमत केले होते आणि महाराष्ट्र विधानपरिषदेकडे ते पारेषित करण्यात आले होते ;

आणि ज्याअर्थी, त्यानंतर महाराष्ट्र विधानपरिषदेची दिनांक ७ एप्रिल २०१७ रोजी सत्र समाप्ती झाल्यामुळे महाराष्ट्र विधानपरिषदेत उक्त विधेयक संमत होऊ शकले नाही ;

आणि ज्याअर्थी, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३(२) (क) अन्वये तरतूद केल्याप्रमाणे, राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन पुन्हा भरल्याच्या दिनांकापासून सहा आठवड्यांचा कालावधी समाप्त झाल्यानंतर म्हणजेच दिनांक १६ एप्रिल २०१७ रोजी उक्त अध्यादेश अंमलात असण्याचा बंद झाला आहे ;

आणि ज्याअर्थी, उक्त अध्यादेशाच्या तरतुदी अंमलात असण्याचे चालू ठेवणे इष्ट वाटते ;

आणि ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही ; आणि यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनाकरिता, उक्त अध्यादेशाच्या तरतुदी अंमलात असण्याचे चालू ठेवण्यासाठी, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे ;

त्याअर्थी, आता, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ च्या खंड (१) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा वापर करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे, पुढील अध्यादेश प्रख्यापित करीत आहेत :—

प्रकरण एक

प्रारंभिक

संक्षिप्त नाव व प्रारंभ. १. (१) या अध्यादेशास, मुंबई महानगरपालिका, महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा व पुढे चालू ठेवणे) अध्यादेश, २०१७, असे म्हणावे.

(२) तो, दिनांक २ फेब्रुवारी २०१७ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

प्रकरण दोन

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम याची सुधारणा

सन १८८८ चा अधिनियम क्रमांक ३ याच्या कलम १६ ची सुधारणा. २. मुंबई महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १६ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (ह) मध्ये, “सहायक आयुक्ताचे प्रमाणपत्र ” या मजकुरानंतर, “किंवा अशा व्यक्तीचे स्वयंप्रमाणपत्र ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

१८८८ चा ३.

प्रकरण तीन

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम याची सुधारणा

सन १९४९ चा अधिनियम क्रमांक ५९ याच्या कलम १० ची सुधारणा. ३. महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १० च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (के) मध्ये, “प्रभाग अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र ” या मजकुरानंतर, “किंवा अशा व्यक्तीचे स्वयंप्रमाणपत्र ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

१९४९ चा ५९.

प्रकरण चार

महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ याची सुधारणा

सन १९६५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४० याच्या कलम १६ ची सुधारणा. ४. महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ याच्या कलम १६ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (म) मध्ये, “संबंधित परिषदेच्या प्राधिकृत अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र ” या मजकुरानंतर, “किंवा अशा व्यक्तीचे स्वयंप्रमाणपत्र ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

१९६५ चा महा. ४०.

प्रकरण पाच

संकीर्ण

- २०१७ चा महा. अध्या. ६. ५. (१) मुंबई महानगरपालिका, महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) अध्यादेश, २०१७ हा, याद्वारे, निरसित करण्यात येत आहे. सन २०१७ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक ६ याचे निरसन व व्यावृत्ती.
- १८८८ चा ३. १९४९ चा ५९. १९६५ महा. ४०. (२) अशाप्रकारे निरसन झाले असले तरी, उक्त अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ यांच्या संबंधित तरतुदींन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती किंवा कोणतीही कार्यवाही (काढण्यात आलेली कोणतीही अधिसूचना किंवा दिलेला आदेश यांसह) ही, या अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या संबद्ध अधिनियमांच्या तत्सम तरतुदींन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती, कार्यवाही किंवा, यथास्थिति, काढण्यात आलेली अधिसूचना किंवा दिलेला आदेश असल्याचे मानण्यात येईल.
- २०१७ चा महा. अध्या. ६. १८८८ चा ३. १९४९ चा ५९. १९६५ महा. ४०. ६. शंका दूर करण्याकरिता, याद्वारे, असे घोषित करण्यात येते की, मुंबई महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) अध्यादेश, २०१७ याद्वारे, सुधारणा करण्यात आलेल्या मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ यांच्या सर्व तरतुदी अखंडपणे अंमलात असतील आणि त्या नेहमीकरिता अंमलात असल्याचे मानण्यात येईल. शंका दूर करणे.

निवेदन.

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम (१८८८ चा ३) याचे कलम १६, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम (१९४९ चा ५९) याचे कलम १०, आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ (१९६५ चा महा. ४०) याचे कलम १६ यांमध्ये अनुक्रमे संबंधित अधिनियमान्वये महानगरपालिकेचा किंवा परिषदेचा सदस्य म्हणून निवडून येण्यास किंवा सदस्य होण्यास एखादी व्यक्ती निरह ठरविण्याबाबत तरतूद केली आहे.

केंद्र सरकारच्या स्वच्छ भारत अभियानाच्या धर्तीवर, राज्यात स्वच्छ महाराष्ट्र अभियानाची (नागरी) अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. राज्य अभियानाची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने आणि शहरांना हागणदारीमुक्त बनविण्यामध्ये पालिका सदस्य महत्त्वाची भूमिका बजावतात याची सुनिश्चिती करण्यासाठी, जी व्यक्ती, तिच्या मालकीच्या घरात राहत असून त्या घरामध्ये शौचालय आहे व ती अशा शौचालयाचा नियमितपणे वापर करीत आहे, किंवा ती तिच्या मालकीच्या नसलेल्या घरात राहत असून त्या घरात शौचालय आहे आणि ती अशा शौचालयाचा नियमितपणे वापर करीत आहे किंवा अशा घरामध्ये शौचालय नाही, मात्र ती सामुदायिक किंवा सार्वजनिक शौचालयाचा नियमितपणे वापर करीत आहे, या आशयाचे संबंधित महानगरपालिकेचा सहायक आयुक्त, प्रभाग अधिकारी किंवा, यथास्थिती, संबंधित परिषदेचा प्राधिकृत अधिकारी यांच्याकडील प्रमाणपत्र सादर करण्यात कसूर करीत असेल तर, अशी व्यक्ती त्याखाली निरह ठरेल, अशी तरतूद करणारा नवीन खंड समाविष्ट करण्याकरिता, सन २०१६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १९ याद्वारे, उक्त अधिनियमांचे कलम १६ याचे पोट-कलम (१), कलम १० याचे पोट-कलम (१) आणि कलम १६ याचे पोट-कलम (१) यांमध्ये सुधारणा करण्यात आली आहे. उक्त सन २०१६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १९ हा, २ जानेवारी २०१७ पासून अंमलात आलेला आहे.

२. विविध नागरी स्थानिक संस्थांच्या सार्वजनिक निवडणुका ह्या, सन २०१७ च्या फेब्रुवारी आणि मार्च महिन्यांमध्ये घेण्यात येणार होत्या. नागरी स्थानिक संस्थांच्या निवडणुका लढविण्याची इच्छा असलेल्या व्यक्तींना असे प्रमाणपत्र मिळविण्यात येणाऱ्या अडचणी विचारात घेता, असे आवश्यक ते प्रमाणपत्र संबंधित उमेदवारदेखील देऊ शकेल, अशी तरतूद करण्याच्या हेतूने, उक्त कलमांमध्ये सुधारणा करणे इष्ट वाटले होते.

३. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते आणि उपरोक्त प्रयोजनांसाठी, मुंबई महानगरपालिका अधिनियम (१८८८ चा ३), महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम (१९४९ चा ५९) आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ (१९६५ चा महा. ४०) यांमध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती, आणि, म्हणून, त्यांनी दिनांक २ फेब्रुवारी २०१७ रोजी मुंबई महानगरपालिका, महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) अध्यादेश, २०१७ (२०१७ चा महा. अध्या. ६) हा, प्रख्यापित केला होता.

४. त्यानंतर, दिनांक ६ मार्च २०१७ रोजी राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन पुन्हा सुरू झाल्यावर, उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करण्यासाठी, मुंबई महानगरपालिका, महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) विधेयक, २०१७ (सन २०१७ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४), हे महाराष्ट्र विधानसभेने दिनांक १६ मार्च २०१७ रोजी संमत केले होते आणि त्यानंतर ते महाराष्ट्र विधानपरिषदेकडे पारेषित करण्यात आले होते; तथापि, त्यानंतर महाराष्ट्र विधानपरिषदेची दिनांक ७ एप्रिल २०१७ रोजी सत्र समाप्ती झाल्यामुळे महाराष्ट्र विधानपरिषदेकडून उक्त विधेयक संमत हेऊ शकले नाही.

५. भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३(२) (क) अन्वये तरतूद केल्याप्रमाणे, राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन पुन्हा भरल्याच्या दिनांकापासून सहा आठवड्यांचा कालावधी समाप्त झाल्यानंतर म्हणजेच दिनांक १६ एप्रिल २०१७ रोजी उक्त अध्यादेश अंमलात असण्याचा बंद झाला आहे. म्हणून, उक्त अध्यादेशाच्या तरतुदी अंमलात असण्याचे चालू ठेवण्यासाठी नवीन अध्यादेश प्रख्यापित करून तात्काळ कार्यवाही करणे आवश्यक आहे.

६. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही आणि उपरोक्त प्रयोजनाकरिता, सन २०१७ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक ६ याच्या तरतुदी अंमलात असण्याचे चालू ठेवण्यासाठी, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे, म्हणून हा अध्यादेश प्रख्यापित करण्यात येत आहे.

मुंबई,
दिनांक ११ मे २०१७.

चे. विद्यासागर राव,
महाराष्ट्राचे राज्यपाल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनीषा पाटणकर-म्हैसकर,
शासनाच्या प्रधान सचिव.